

Fotóművészettel a környezetvédelemért

Egy pályázat a szervező szemével

A környezetvédelem sajnos sokat emlegetett divatos fogalomná vált az utóbbi években hazánkban is. Lehetetlen ugyanis felelőséggel gondolkodó embernek nem látni, hogy életszínvonalunk, kényelmünk növekedését szolgáló technikai vívmányaink áldásos hatásuk mellett pusztítják, szennyezik természeti környezetünket. Az ipari eredetű és méretű környezeti ártalmak mellett komoly összetevője e jelenségnek a társadalmi méretű gondatlanság is.

Mivel alapvető szemléleti változás nélkül a legkörülményesebb és legszigorúbb jogszabályok sem képesek önmagukban elég hatékonyan gátat vetni az emberi környezet minőségi lerombolásának - és mivel ma már nem kisebb térről van szó, mint arról, hogy apáinktól örökölt világunkat gyermekeinkre úgy hagyjuk-e, hogy az értelmes emberi életre alkalmas lesz-e?

Ezért a társadalom minden szférájának és a saját posztján mindenkinek tennie kell a pozitív változás érdekében. A maga módján sajátos eszközeivel ezt a célt kívánja szolgálni egy nyolc évvel ezelőtt útjára indult szolnoki kezdeményezés is - a környezetvédelmi fotópályázat. 1979-ben Hídvégi

Péter fejében született meg a gondolat, hogy meg kellene próbálni egy országos környezetvédelmi tematikájú fotópályázat meghirdetésével. Az ötletet az adta, hogy a különböző fotós rendezvényeken igen sok környezet- és természetvédelmi témájú kép bukkant fel. Az ötletet tett követte: elkészült a pályázati felhívás tervezte, most már csak támogatókat kellett találni, akik erkölcsileg és anyagilag hajlandók voltak támogatni az ügyet. Szerencsére ilyenek is akadtak.

A Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ kezdettől vállalta a pályázattal járó jelentős szervezési tevékenység lebonyolítását, további országos és megyei hatáskörű szervek pedig anyagi áldozatvállalásukkal tették lehetővé, hogy a pályázat színvonalas, vonzó formában valósulhasson meg.

A két évenként megrendezett verseny három alkalommal /1980, 1982, 1984./ a magyar fotósokat ösztönözte arra, hogy a fotóművészet eszközeivel, láttató erejével mondjanak véleményt szűkebb-tágabb környezetük állapotáról. E pályázatok sikere, egyre növekvő színvonala bátorította fel a rendező szerveket arra, hogy 1986-ban és 1988-ban már nemzetközi jel-

leggel hirdessék meg a versenyt. Két évvel ezelőtt 20 ország 349 fotósa küldte el mintegy 1200 fotóját és diáját - képpé formált véleményét - e témával kapcsolatban. Már a két évvel ezelőtti kiállítás látogatói is meggyőződhetnek róla, hogy a tematika nemcsak alkalmas a nemzetközi meghirdetésre, hanem feltételezi is azt, hiszen környezeti ártalmak, a lég- és vízszennyezés nem ismerik és nem tisztelik az államhatárokat, így a problémák jelentős része országoktól függően azonos.

Az V. Nemzetközi Környezetvédelmi Fotópályázat tavaly negyven országba eljuttatott pályázati felhívásra 29 ország 487 fotográfusa reagált képei és diái beküldésével.

Az öttagú nemzetközi zsűri közel háromezer pályaműből válogatta ki a közönség elé került 130 fotót és 105 darab színes diát, amelyek 1988. június 4-től július 17-ig voltak láthatók a Szolnoki Fotógalériában.

A jelentős növekedés magyarázata a beküldött pályaművek és a résztvevő fotósok számát illetően valószínűleg a Fotóművészet Nemzetközi Szövetsége /FIAP/ védnökségének elnyerésében rejlik.

A figyelmes tárlatlátogatónak több dolog tűnhetett fel: a képek szerzői csaknem kizárólag negatív példákat mutatnak fel nekünk. Érdekes, hogy egymástól több száz, vagy esetleg több ezer kilométerre élő pályázók, egymásról mitsem tudva, azonos problémákat fogalmaznak meg hasonló módon.

Feltűnően sok alkotás foglalkozik az urbanizáció problémakörével - jelezve, hogy világszerte leginkább a városi emberek érzik nap mint nap saját bőrükön a civilizációs ártalmakat. Már a zsűrizés során is kitűnt és a bemutatott képanyag is tanúskodik róla, hogy sok országban másként - a nálunk köztudatban lévénél tágabban - értelmezik a környezetvédelem fogalmát.

Ez az oka és magyarázata, hogy a kiállítás néhány képe első pillantásra nem látszik a témához tartozónak. De láthattunk olyan alkotásokat is, amelyek az érintetlen természetet mutatták be, ezeknek is megvan a maguk funkciója a kiállítás egészében. Így szólt erről Tabák Lajos fotóművész megnyitóbeszédében: "Ez a kiállítás jól és elgondolkoztatóan láttatja velünk, milyen károkat okoz a tudatlanság, a felelőtlenség és a közömböség.

Ugyanakkor mindannyiunk öröme, néhány nagyon szép fotó szinte a követendő példa erejével mutat be megkímélt, üdítően ideális környezetet is." Közhelyszámba menő megállapítás, hogy a kiállítást az alkotók és a zsűri együtt hozzák létre. Igen felelősségteljes feladat hárult ezúttal is az öttagú bíráló bizottságra, hogy a közel háromezer műből a legnívósabb képeket válogassa ki úgy, hogy azok az esztétikai és tematikai követelményeknek is eleget tegyenek és a kiállítás összképe megfelelő arányokat mutasson.

E feladatnak csak a bírálati munkában és a tematikában jártas tagokból álló zsűri tud mara-

déktalanul eleget tenni. Csak gyors és biztos értékítélettel lehet annyi fotót a rendelkezésre álló két nap alatt felelősséggel elbírálni. Az 1986. évvel teljesen azonos bíráló bizottság Eugen Schober /Ausztria/, Arnold Umlauf /NSZK/, Vlastja Simoncic /Jugoszlávia/, Eifert János fotóművész és Hidvégi Péter környezetvédelmi titkár, a Jászkun Fotóklub vezetője ezúttal is kiválóan teljesítette feladatát. A zsűri két magyar tagja kezdetűl részt vesz a képek elbírálásában, az ő munkájuk biztosítja, hogy tendenciájában azonos elvek érvényesüljenek a pályázatok bírálatában.

A zsűri jó munkájának is köszönhetően a tárlat összképe változatos - a sokféle technikai eljárással és alkotói módszerrel készült képeken egy fontos közös vonás ismerhető fel - a fotósok érzékenysége a környezetvédelmi kérdések iránt és a téma felelős feldolgozása.

Általánosságban megállapítható a jelenlegi pályázatról, hogy sokkal kevesebb a túl direkt megfogalmazású kép, mint az a korábbi alkalmakra jellemző volt. Az alkotók nem önmagukban a hatalmas füstfelhőkkel, szennyezett vizekkel, vagy riasztó szeméthalmokkal próbálnak hatni ránk, hanem a fotóművészet eszköztárából kölcsönzött megoldásokkal - leggyakrabban montázzsal - fogalmazzák át a primér látványt, így áttételesebb, de egyben általánosabb érvényű alkotásokban közlik velünk mondanivalójukat.

A magyar Nagy Péter, a szovjet Alexander Suprun, vagy az osztrák Chris Hinterobermaier - hogy

csak a díjazottak közül ragadjak ki néhányat - egyaránt a montázs eszközeivel formálják meg kompozícióikat, de mégis mindhárman más-más, csak rájuk jellemző egyéni hangvétellel. De sokkal egyszerűbb eszközökkel is lehet igen jó képeket készíteni. Erre jó példa Peterman Károly /Magyarország/ "Furcsa táj" c. képe, melyen két fa és két emberi alak árnyéka a főtéma és a kép szélén - legelősebb kompozíciós szabályt felrugva - egy valódi fa fele látható. Egyszerre figyelmeztet ezzel az egyensúly felborulására és vetíti elénk a szomorú jövőt.

Hasonlóan egyszerű fotográfiai eszközökkel készítette hatásos, drámai hangulatú képeit Olichwier Andrzej /Lengyelország/. A belgumi Diana Carlo azon kevesek közé tartozik, akinek a beküldhető négy képéből három falra került. "Tünemény" című lehelet finom lágyszerű fotóján egy szép erdőrésztlet közepén egy légiés nőalak áll mintegy az érintetlen természet megszemélyesítőjeként. Másik két fotóján ugyanezt a nőalakot egy XXI. századi sivár építészeti környezetben arcán maszkkal látjuk viszont. Lehetne még sorjázni a példákat a tárlat 130 képéből, de szükségtelen, mert bár ahány szerző, annyi megközelítési mód és vizuális megoldás, de a képek mondanójának végkicsengése azonos; a természetért, az emberi környezetért és benne magáért az emberért való aggódás és az ijesztő jövő elénk vetítése.

Csupán a kevés színes kép közül a kiállítás záróképeként mentőül választott Elsie Hedst-

röm /NSZK/ "Életközösség" c. alkotásáról szeretnék még szólni. A fotográfusnő visszatérő főmotívuma egy grafitiszürke, durva szemcsézetű emberi kéz tölti ki a teljes képfelületet. A kéz két ujjá között egy kicsi élénk zöld növényi csírákat tart. A mementőerejű mű azt sugallja nézőjének; "Ember, kezében a természet sorsa, s vele együtt a saját jövőd is - gondold meg mit teszel!"

Külön öröm számunkra, hogy az erős nemzetközi mezőnyben a hazai fotósok igen jól szerepeltek. A kiadott 17 díjból négyet magyar alkotó nyert el. Nagy Péter a FIAP aranyérmét kapta /két évvel ezelőtt is ő volt a pályázat első díjasa/, Szalánczy Béla pedig a FIAP ezüstérmét nyerte el.

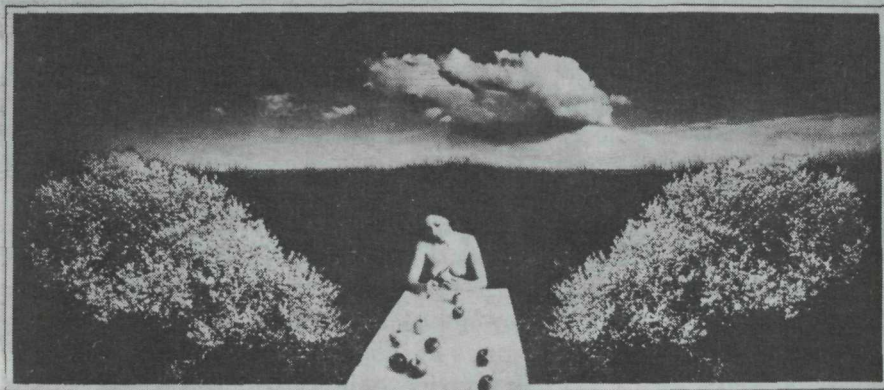
Ezen kívül a különdíjak közül is kettőt honfitársaink, Horányi József és Katona Bálint érdemelték ki. A zsűri egyöntetű véleménye alapján az ideai pályázat diakategó-

riája lényegesen színvonalasabb a két év előttinél, amit önmagában az is jelez, hogy pontosan harminccal több diát fogadott el bemutatásra és nyolc díjat ítélte oda a színesdiák szerzőinek. Számunkra azonban elsősorban a képanyag a fontos.

Pályázatunk specialitása, hogy a bemutatásra elfogadott képanyagot a szerzőktől megvásároljuk és a kiállítást vándoroltatjuk, hogy minél szélesebb körben és minél tovább töltsse be hivatását, az agitációt.

Meggyőződésünk ugyanis, hogy a legjobb képek - és nemcsak a díjazottak - figyelmeztetnek, elgondolkoztatnak, vádolnak és mozgósítanak, - teljesítve ezzel a pályázat alap gondolatát - hogy a fotó dokumentáló és a művészet motiváló erejével szolgálják a szemléletformálást, az emberi környezet védelmében - mindannyiunk érdekében.

KOLOZSI SÁNDOR

Padrul Leonid /Szovjetunió?: HOL VAN ÁDÁM?